

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. ректора ЗВО

Вікторія ПЕТРУШЕНКО

31 серпня 2023 року

“ПОГОДЖУЮ”

Завідувач кафедри
загальної гігієни та екології ЗВО

Ігор СЕРГЕТА

30 серпня 2023 року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Спеціальність	226 Фармація, промислова фармація
Освітній рівень	Магістр фармації
Освітня програма	«Фармація» (2022)
Навчальний рік	2023-2024
Кафедра	загальної гігієни та екології
Лектори	к.мед.н., доц ЗВО Ольга БРАТКОВА к.мед.н., доц. ЗВО Микола РЕДЧІЦ к.мед.н., доц. ЗВО Тарас ШЕВЧУК к.мед.н., доц. ЗВО Інна ДРЕЖЕНКОВА к.мед.н., доц. ЗВО Оксана ДУДАРЕНКО
Контактна інформація	hygiene@vnmu.edu.ua, вул. Стуса, 2(2 морфологічний корпус), 0432672954
Укладач силабусу	к.мед.н., доц. ЗВО Людмила ПРОЦЮК

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Вибіркова
Код дисципліни в ОПП/місце дисципліни в ОПП	ВК 5 / дисципліна професійної підготовки
Курс/семестр	1 курс (II семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/кількість кредитів ЄКТС)	90 годин /3 кредити ЄКТС
Кількість змістових модулів	1
Структура дисципліни	Лекції - 10 год Практичні заняття- 30 Самостійна робота 50 год
Мова викладання	українська
Форма навчання	Денна (або дистанційна згідно наказу)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність.

Основним фокусом програми є отримання знань, що охоплюють моральну проблематику діяльності людини в медицині та біології та питання забезпечення безпеки існування та збереження здоров'я і життя людини, вивчення якого необхідне для успішного засвоєння клінічних та гігієнічних дисциплін.

Здобувач освіти отримує знання про історичні етапи розвитку медичної етики, біоетики та ноетики як науки; міжнародні декларації з питань медичної етики, біоетики; основи біобезпеки держави; біоетичні та правові проблеми співіснування “традиційної” та “нетрадиційної” медицини; біоетичні основи професійної діяльності лікаря; моделі біоетичних аспектів спілкування між медичним працівником (лікарем) і пацієнтом та його сім'єю; морально-етичні принципи правдивості та інформованої згоди; біоетичні проблеми охорони психічного здоров'я пацієнтів та медичних працівників; принципи конфіденційності (лікарська таємниця), їх медико-етичні та правові аспекти; біоетичні та правові проблеми клінічних випробувань лікарських препаратів та медичних технологій.

Передреквізити

Вивчення дисципліни „Основи біоетики та біобезпеки” базується на знаннях основних природничо-наукових дисциплін: медичної біології, біологічної фізики з фізичними методами аналізу, вищої математики і статистики, загальної та неорганічної хімії, історії медицини, історії України та української культури, філософії, та інтегрується з цими дисциплінами.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності

Мета навчальної дисципліни «Основи біоетики та біобезпеки» полягає у отриманні базових знань, що охоплюють моральну проблематику діяльності людини в медицині та біології, а також питання забезпечення безпеки існування та збереження здоров'я і життя людини, висвітлення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо зміни в оцінці стану здоров'я населення, пошани гідності людини як особистості та її розвитку в духовній, душевній і тілесній інтегральності, збереження людського життя від моменту запліднення до природної смерті, висвітлення проблем генної інженерії та біотехнологій з погляду біобезпеки.

Постреквізити. Вивчення курсу формує у студентів вірні моральні погляди на професійну діяльність, питання безпеки існування та збереження життя та здоров'я людини. Закладає основи формування знань, умінь та навичок, які визначаються кінцевими цілями програми, необхідних у наступній професійній діяльності.

3. Результати навчання

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

1. Застосовувати моральні, етичні та фахові норми в професійній життєдіяльності;
2. Аналізувати передконфліктні і конфліктні ситуації та сприяти їх розв'язанню;
3. Застосовувати комунікативні технології та вести аргументованої дискусії.
4. Володіти навички пошуку, збору, аналізу, інтерпретації та надання інформації;
5. Використовувати навички нормативно-правового регулювання взаємовідносин «лікар–хворий» та медичної деонтології;
6. Володіти морально-етичними принципами ставлення до живої людини, її тіла як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження;
7. Бути зорієнтованим на пошану гідності людини, її розвитку як особистості, збереження життя від моменту запліднення до природної смерті;
8. Вміти аналізувати нормативно-правові акти у системі охорони здоров'я щодо відповідності.

4. Зміст та логістика дисципліни

Змістовий модуль 1 Основи біоетики та біобезпеки	2 семестр 90 год/ 3 кредити	Лекції № 1-5 Практичні заняття № 1-15 Теми для самостійного опрацювання № 1-5____
--	--------------------------------	---

Дисципліна включає 19 тем, що вкладаються в 1 змістовний модуль.

Модуль 1. Основи біоетики та біобезпеки.

Змістовий модуль 1. Основи біоетики та біобезпеки.

Тема 1. Біомедична етика (біоетика) як галузь медицини та предмет медицини. предмет та основи біоетики та ноетики. Біоетичні основи професійної діяльності лікаря. Вартість життя та здоров'я людини. гідність та недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті. Принципи правдивості, інформованої згоди, конфіденційності (лікарська таємниця). Національні та міжнародні документи з питань біоетики та прав людини.

Тема 2. Організація охорони здоров'я і практика біомедичної етики. Біоетичні та правові проблеми співіснування “традиційної” та “нетрадиційної” медицини. Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом.

Тема 3. Методи нетрадиційної медицини: гомеопатія, фітотерапія, аромотерапія, літотерапія, фунготерапія, апітерапія і апіфітотерапія, таласотерапія, гірудотерапія, голодування.

Тема 4. Біоетичні проблеми взаємодії медицини з фармацією.

Тема 5. Біоетичні аспекти та біобезпека в хірургії, трансплантології та трансфузіології. Донорство, забір та дарунок органів. Біотичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті.

Тема 6. Трансплантація в Україні. Перспективи та проблеми.

Тема 7. Етичні та моральні аспекти пластичної хірургії. Кодекс етики пластичних хірургів.

Тема 8. Моніторинг та запобігання побічних дій ліків. система фармакологічного нагляду в Україні. біоетичні та правові проблеми реклами в медичних та фармакологічних закладах.

Тема 9. Медико-етичні, соціальні і правові проблеми та біобезпека репродукції людини та нових репродуктивних технологій, біоетичні проблеми планування сім'ї (контрацепція та природні методи планування сім'ї)

Тема 10. Медико-етична та правова оцінка штучного аборту. Етичні, правові та соціальні аспекти і біобезпека пренатальної діагностики та популяційних скринінгових досліджень. Біоетичні проблеми неонатології і педіатричної практики.

Тема 11. Біоетичні, правові, соціальні проблеми та біобезпекка медичної генетики, генної інженерії і генної терапії, генетичних репродуктивних технологій модифікацій природи людини і тварин. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин.

Тема 12. Біоетичні аспекти та біобезпека науково-дослідної роботи: експеримент та клінічні дослідження. Наукові принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка. Біомедична етика та біобезпека проведення клінічних випробувань лікарських препаратів і нових медичних технологій.

Тема 13. Біомедична етика та біобезпека проведення клінічних випробувань лікарських препаратів і нових медичних технологій.

Тема 14. Поняття про біологічну безпеку (біобезпеку). Законодавчі аспекти та наукові основи біобезпеки у світі та в Україні. Біоетичні аспекти та біобезпека впливу навколишнього середовища на людину.

Тема 15. Сучасні біотехнології та проблеми забезпечення біобезпеки. Наукові основи державної системи біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів.

Тема 16. Людина і хвороба. Хвороба як переживання і поведінка людської особистості. Прикладні аспекти медичної психології в біомедичній етиці і деонтології. Біомедична етика та деонтологія в профілактиці та лікуванні психічної і психосоматичної патології.

Тема 17. Медико-етичні та правові проблеми і біобезпека профілактики, діагностики та лікування ВІІ-інфікованих осіб і осіб з туберкульозом, венеричними та інфекційними хворобами.

Тема 18. Етико-правові проблеми СНІДу.

Тема 19. Інфекційні захворювання та проблеми біобезпеки. Наукові основи функціонування системи індикації біологічних патогенних агентів. Організація роботи лабораторій в ході дослідження матеріалів, які містять біологічні патогенні агенти. Біотероризм та проблеми біобезпеки. Заходи щодо захисту населення при ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків в осередках біологічного зараження.

Теми лекцій розкривають проблемні питання дисципліни.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань та засвоєння наступних практичних навичок:

1. Демонструвати вміння спілкування з колегами, хворими та їхніми родичами з урахуванням їх психологічних особливостей, сприяти створенню здорового психологічного клімату в медичному середовищі;
2. Визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їх проявами у діяльності та спілкуванні;
3. Використовувати фахову нормативну лексику;
4. Демонструвати культуру письмового та усного мовлення;
5. Використовувати греко-латинські медичні терміни в практичній діяльності фахівця;
6. Застосовувати моральні, етичні та фахові норми в професійній життєдіяльності;
7. Аналізувати передконфліктні і конфліктні ситуації та сприяти їх розв'язанню;
8. Демонструвати розуміння нормативно-правового регулювання взаємовідносин лікар – хворий;
9. Визначати психічний стан та рівень соціально-психологічної адаптації хворих за допомогою методів психологічного дослідження;
10. Визначати прояв підсвідомості психічних властивостей в процесах і станах людини;
11. Визначати психосоматичні і сомато-психічні взаємовпливи у хворих;
12. Використовувати засоби психогієни, психопрофілактики та основні методи психотерапії у медичній практиці;
13. Демонструвати володіння принципами медичної деонтології, запобігати виникненню ятрогеній і корегувати наслідки ятрогенних впливів;
14. Демонструвати володіння морально-етичними принципами ставлення до живої людини, її тіла як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження;

15. Демонструвати володіння морально-етичними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації в фармації, терапії, педіатрії, хірургії, акушерстві та гінекології, тощо;

16. Використовувати морально-етичні та деонтологічні принципи спілкування з хворими на шкірні, венеричні, інфекційні, онкологічні, внутрішні, дитячі, хірургічні, генетичні, психічні, неврологічні хвороби, тощо;

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять та вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць. Контроль засвоєння тем самостійної поза аудиторної роботи здійснюється на підсумковому контролі з дисципліни.

Індивідуальна робота включає підготовку доповідей до участі у засіданнях студентського наукового гуртка, студентських наукових конференціях, написання наукових статей та тез за результатами наукового практичного дослідження або огляду наукових джерел з певної наукової або практичної проблеми, виготовлення схем, таблиць, мультимедійного забезпечення та відеофільмів з дисципліни.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра Загальної гігієни та екології /Студенту/Заочна форма навчання/ Фармація, промислова фармація / 6 курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра Загальної гігієни та екології#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, оцінювання доповіді за темою заняття, участі у дискусії
Підсумковий контроль дисципліни – залік	Студент отримує позитивну оцінку з дисципліни в разі отримання середньоарифметичного балу з усіх тем дисципліни, винесених на практичні заняття (поточного контролю) вище 3,0, наявності оформлених протоколів до кожної теми та підготовленої на протязі вивчення дисципліни мінімум 3х доповідей на практичному занятті
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, опрацювання тем для самостійної роботи студентів, доповіді.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна> інформація/Основні документи)

Поточний контроль	За п'ятибальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За п'ятибальною системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль з дисципліни	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див. шкалу оцінювання)
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 122 до 200 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 200-бальною шкалою): 100% оцінки за дисципліну

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
0-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен вчасно приходити на практичне заняття. Студент, який запізнився більше, ніж на 15 хвилин на заняття не допускається і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

Студент повинен бути теоретично підготовленим згідно теми.

Спеціальної робочої форми на практичних заняттях не передбачено.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань та дискусій студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх одногрупників та викладача.

Лекції у форматі відео викладені на сайті (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту) у вигляді відеозапису.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається.

Правила поведінки при сигналі «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА». Після оголошення сигналу «повітряна тривога» здобувачі освіти організовано із викладачем повинні прослідкувати з навчальних приміщень до укриття. Викладач залишає аудиторію останнім, перевіряє приміщення на відсутність у ньому здобувачів освіти та працівників, після чого прямує до укриття. У середині захисної споруди здобувачі освіти повинні швидко та спокійно зайняти місця і дотримуватись правил поведінки в укритті. Під час перебування у захисній споруді викладачі здійснюють необхідну підтримку, вживають заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, викладачі слідкують за тим, щоб усі здобувачі освіти покинули укриття і продовжили навчання в аудиторіях.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ імені М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів (списування, усна підказка одногрупнику під час оцінювання його знань, користування мобільним телефоном під час оцінювання знань тощо) студент отримує оцінку «2» та

повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ імені М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювання (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має надати конспект з відповідної теми та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття. Відпрацювання пропущених лекцій здійснюється після надання конспекту лекційного матеріалу, або підготовки власної презентації з теми пропущеної лекції.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ імені М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни (від 6 до 12) студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ імені М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ імені М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ імені М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> загальної гігієни та екології / Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час

8. Навчальні ресурси

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту). Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій.

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту).

10. Питання до проміжних та підсумкового контролів дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра загальної гігієни та екології / Студенту).

Силабус з дисципліни «Гігієна та екологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри загальної гігієни та екології (протокол № 1, від «30 » серпня 2023 року)

Відповідальний за курс

к.мед.н., доц. ЗВО Людмила ПРОЦЮК

Завідувач кафедри

д.мед.н., проф. ЗВО Ігор СЕРГЕТА